

AREGCEL

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
VIII. KER., RÓK K SZILARD-UTCA 19

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
TELEFONJAI: JOZS. 443-26, JOZS. 334-42

MEGJELENIK MINDEN HÉTFŐN REGGEL

FELELŐS SZERKESZTŐ: LÁZÁR MIKLÓS

Elfizetési ár (csak vidékre) egy negyed
evre 3 pengő. Egyes szám ára 30 Groschen
4 dinár, 120 lira, 2 franciá frank

TELEFONOK VASARNAP DELUTANTÓL
REGGELIG: JOZSEF 393-30, JOZSEF 310-16

VI. évfolyam

Budapest, 1927 november 21

47. szám

Zichy János gróf a vasárnapi Ottó- vacsorán vezeklésre szólította föl a nemzetet, hogy „néhány év múlva méltó lehessen a király visszatérésére“

**„A nemzet elvesztette királyát, mert nem volt méltó arra,
hogy királya legyen“ — „Néhány év múlva nagykoru lesz a
király, adja Isten, hogy addigra nagykoru legyen a nemzet is“**

**„Ifju királyunk át fog törtetni akár a csipkerózsák tö-
viséin, akár a világ lángtengerén, hogy kinzó álmából
csókjával ébressze föl hűséges nemzetét!“**

**Rassay: „Frázisok ezek!“ — Gömbös: „Most már aktuális
a királykérdés és meg kell oldani a személyi részét is!“**

(A Reggel tudósítójától) Az Ottó királyfi születésnapján rendezett ünnepség második fele az esti bankett volt, amelyet a Gellért-szálló márványcsarnokában tartottak. Fél kilencre 270 meghívott vendég gyűlt össze, köztülük férfiak, akiknek kisebbik része katonai formaruhában, tulajdonképp többsége frakkban jelent meg. A frakkok selyemplasztroinján ott csillogtak a legkülönbözőbb rendjelek, gróf Apponyi Albert az aranygyapjas rendet viselte és

Gyula ül és mindenki észreveszi báró Kray Istvánt, aki Bárczy Istvánnal együtt és egyedül jelent meg a kormánypárti képviselők közül. A harmadik fogásnál eleszondésul a társalgás, mert föláll

gróf Zichy János

és megkezdí nagyjelentőségű politikai beszédét, amely bizonyára nagy hullámokat ver a magyar közéletben.

— A világháború után — mondotta gróf Zichy János — csak legyőzöttek maradtak a esatateren, anélkül, hogy bárki is a küzdők közül joggal övezhette volna homlokát a győzelem babérokoszorújával. Mi magyarok is elestünk, bünhödtünk nemcsak bukásunk által, még a háború után is közvetlenül, a forradalmak és bolsevizmus következtében, de bünhödtünk azáltal is, hogy nemcsak a háborút és azal együtt hazánk nagy részét veszítettük el, hanem képtelenek voltunk magunk számára megmenteni a királyt. Igenis, elvesztettük a királyt.

a rendjelek fölött ott volt beszúrva a legtitimisták új jelvénye, az O betű a magyar nemzeti színekkel és a koronával.

A vendégek lassan helyezkednek el az asztalok mellett, a főhelyen gróf Zichy János ül és mellette, körülötte az udvari etikett szerende szerint a titkos tanácsosok, kamarások és egyéb udvari dignitariások. Az asztalok, amikor a bankett megkezdődik, szimpompás képet nyújtanak, az egyik asztalnál Lukácsich általánagyot látjuk, a királypnceában résztvevő tiszték között Ostenburg

nem abban az értelemben ugyan, mintha nem volna királyunk,

de azal, hogy nemzetgyűlésünk többsége kényszeríthető volt formailag detronizálni a dinasztát. Vajjon elképzelhető-e ennél nagyobb megaláztatás, szegény és szenvedés egy oly nemzet számára, amely ugyszólván léte- nek első pillanatától fogva része volt a Szent Koronának és királyával együtt alkotta meg a Szent Korona teljességét? Elvesztettük a királyt és a gyakorlatban megszűnt a Szent Korona teljessége.

akarátának végrehajtása érdekében minden tete telhető áldozatra kész lesz. Vigyázzunk tehát, nehogy erkölcsi defektuozitásunknál fogva és azért, mert Híndenburg szerint nem gyozzák idegokkal a küzdelet, teljesen, végtege- sen és örökre elveszítsük a királyt. Az isteni gondviselés megengedte, hogy királyunk, aki ma egész családjával együtt számkivetésben él, nem csak egyéni tulajdonságainál fogva legyen kiváló, hanem oly nevelésben is részesülhes- sen, amely őt mint embert és mint uralkodót is a legeslegelső sorába emelheti.

Nagy tehetségű, mélyögeesen vallásos, köte- lességérzetében páratlan, egyenes jellemű, bá- tor, önfelelődozó és —

szép.

Allami szervezetünk tehát megbénult és azóta állandóan beteg és szenved azért, mert közjogi vérkeringése megszavartatott.

Ez az expiació tartani fog mindaddig, amíg kelle önfigyelmezés, hibáink fölismerése és jóvátétele által nem fogunk magunknak újból szerezni annyi erkölcsi értéket, annyi energiát, annyi áldozatkészséget, amennyire szükségünk van arra, hogy kiküzdjük és ezáltal újra ki- érdemeljük a magunk számára a királyt.

A nemzet elvesztette királyát azért, mert nem volt méltó arra, hogy királya legyen.

Ez a helyzet. Kemény beszéd ez, de úgy érzem, hogy igaz. Azonban azt is tudom, hogy való- ban vissza fogja nyerni királyát, amikor büncéért megvezekelt, de csak akkor, ha azt következetesen és erősen akarni fogja és ezen

Ilyen a király és ha korával együtt fokozódní fognak kvalitásai — amiben nem kételke- dem —, nemcsak tisztelőnkre és csodála- tunkra, de legnagyobb szeretetűnkre is méltó leszen. A király pedig neveltetik, de hála a Gondviselésnek és egy jószágos, bölcs anya előrelátásának, nem úgy, mint ahogy király- fiakat szoktak nevelni, elkényeztetve, kénye- telemben és puhásághban, hanem oly módon, amint annak idején Spártában nevelték az ifjakat, hogy nemcsak szép, egészséges, okos, de jelle-

A hatyru

E vasárnap estén, aki a Dunaparton síel, parádés csillogást lát az álmos öreg Vigadó arcán: kigyulladt ablakai köszönnék bálias örömmel a Duna hullámainak. És a másik partról a kivilágított Gellért-szálló tükröző- dik, mint valami kolosszális máglya, ugyan- azokon a hullámokon a merengő pesti szem- mei előtt. Ünnepe van mindakét palotában. Az ódon Vigadóban a magyar polgár emlé- kéket magasztosítja, a modern hotelmon- strumban a magyar király nevét idézik az ünnepező vendégek. A Vigadóban ez az üto- dött, kopott, koravén pesti polgárnép buvik össze, a Szent Gellért szalájában a kiválasz- tottak sereglettek egybe ünnepestére. A pla- tánokról lebebbent már az utolsó levél is, csillag sincs az égen, mert az eső meglepte Pestet ezen az estén, hát az öreg Vigadóban a takarékos menü fölött sokkal több a méla sóhaj, mint az ünnepe hangosság, amikor Vázsonyi Vilmos szellemén, eszelekedetein melegezni és erősödni találkoztak itthagytott hívei és barátai. Hit és remény jobban játszadozhat a gellértbéli szivekben, a ki- rályság eszméjének szülő lakomán. A Gel- lértől a Dunántul legmesszibb eső szék- házáig, festői kastélyaig elragad a király- lakoma heve. O, a Dunántul még van roman- tika, még elálmodoznak az úrak a nyugati udvar fényének az emlékeztél s föléledő ki- rályhi szívével itik össze ma a poharat egy- zsenge szöve Habsburgért. Ezen a hasabon nem akarunk az ünnepe órák hangulatára józan prózával rátamadni. Lépjünk el lábuj- begyen az illúziók fényes palotája elől. A mi honolkunkra, a mi lelkinke resón, gyászon, reménytelenségen át a Vigadó lámpasugaraí szegezödnék. És a magyar király és a magyar polgár esteje fölött, az eltakart csillagokhoz emelve hitünket, minden differencián, min- den gáton és falon át kiáltva visszhangozzuk a magyar politika tartományára felé a Vázsonyi Vilmos nevét! Lehet gyűlölni és sze- retetni néhai Vázsonyi Vilmost, lehet a polití- káját követni és kerülni, lehet az emléket a felhökre fölfesteni, vagy a sárba gázolni. De van egy olyan fényessége, egy olyan példa- adása, tanítása az ő pályájának, amit min- dennap hirdetni és követelni kell ebben az országban. Ebben a közéletben, amelyben a fehér hollónál ritkább az önzetlenség és a becsület, Vázsonyi Vilmos a legbecsületesebb és a legönzettelebb férfi volt. Tisztán, mint a hatyru uszott az ő élete a köz gyanus vi- zén és soha a legvilkösebb ellen- sége se mutathatótt rá egy makulára sem az ő politikai szereplésén. Ragyogjon, vilá- gítson a Vázsonyi Vilmos becsülete és jel- leme. Ma itt a gerinctelenségnek olyan meg- döböntött évadát látjuk, hogy az ember a kö- zetek öskorába képzeli magát, amikor még csak gerinctelen teremtmények lélegzettek és szaporodtak a Földön. Tessék gyűlölni és gyűlöltetni a nevet, a porló személyét, tessék, de ennek az életnek a tanítását vagy követni a magyar politika, vagy elpusztul és magá- val temeti Magyarországot. Nem lehet üzet, vigalomra való szövetség és nem lehet gyá- vaság, közöny és uri nonchalance a politikus- ság. Az gond, láng, tisztaság, áldozat. Az Böivös József, akinek unokái moziból él- nek, a Bartha Miklóse, akinek özvegye a tra- fikpult mellett mérí a Memphis, a Benedek Jánosé, akinek virágboltot nyit az özvegye, a Holló Lajosé, akinek a leánya tanító nő lesz, a Vázsonyi Vilmosé, aki ha és despoták módjára sirjába rakatja kincseit: egy fény- telen öreg meggyfabotot temettek volna melléje.

Monsieur X

A Blumenstein-ügy legújabb letartóztatottja egy nagyon előkelő ur, akiről nem tudják, magyar-e vagy francia

Az „Action Française” vasárnap Caillaux nevét is belekeverte a kötvényhamisításba

Páris, november 20.

(A Reggel kiküldött tudósítójának telefon-jelentése.) Két nap óta Páris összes riporterei talpon vannak, hogy a Blumenstein-ügyben letartóztatott Monsieur X, személyazonosságát megállapítsák. A párisi lapok csak annyit tudnak, hogy X. urat magánautóján vitték előbb a vizsgálóbíró elé, aztán a Santé-fogházba. Megérkezése után az egyik letartóztatottak seprőt adtak a kezébe, hogy X. ur celláját kitakarítsa. A cellát gondosan befűtötték és amikor azt mondotta, hogy éhes, megkérdezték, hogy melyik étteremből kíván élelmet, mert arra egy percre sem gondoltak, hogy fogházszót adjanak neki. Hosszas és hiábavaló utánjárás után szombaton este a párisi riporterek között az a hír terjedt el, hogy

X. ur nem más, mint Caillaux volt kabinet-főnöke, Casalis.

Még az éj folyamán elmentem Casalis lakására, amelynek címét a francia pénzügyminiszteriumban így adták meg: 19. Rue Cujas. Ezen a címen azt a fényvilágosítást kaptam, hogy Casalis hat hónappal ezelőtt új lakásba költözött, amelynek címét 18. Boulevard de l'Hôpital alatt adták meg. Az előrehaladt idő ellenére elmentem erre a címre, ahol azonban csak annyit tudtam meg, hogy

Casalis ur 21 óra óta nem tartózkodik lakásán.

Egy másik elérhető hír szerint X. ur: egy volt francia prefekt. Vasárnap délután a párisi riporterek között, akikkel együtt végeztem munkámat, az a hír terjedt el, hogy a rejtélyes X. ur egy magasrangú magyar hivatalnok lenne, aki itteni képviseletünknek tagja. Ennek a tőkeletesen léves hírnök az szolgáló alapjául, hogy Korányi Frigyes báró szombaton hosszasan tárgyalt Glard vizsgálóbíróval. A francia sajtónak az a része, amely mindenben ellenünk foglal állást, Korányi tárgyalását nagyon önkényesen arra magyarázza, hogy

egy magasrangú magyar hivatalnok lett volna a bűnügyben kompromittálva.

Ezt az információt azonban a legkutatósítottabban megdöglőhetem, mert tudomásom van róla, hogy Korányi Frigyes báró milyen ügyben tárgyalt a francia vizsgálóbíróval. Ez az értesülésem annál érdekesebb, mert alkalmas arra, hogy ennek az ügynek egészen más fordulatot adjon. Az eddigi vizsgálát ugyanis megállapította, hogy a Blumenstein ügyében titeli értékpapírok között uránditatóval kezés a magyar koronajáradék, sőt egyáltalában sokkal kevesebb magyar értékpapír van ebben a számban, mint eredetileg hitték, annál több azonban az osztrák értékpapír, úgy, hogy

Korányi báró meggyőződése szerint sokkal helyesebb lenne, ha nem magyar értékpapírok, hanem osztrák értékpapírok hamisításáról beszélne.

Korányi egyébként hétfőn látogatást tesz a francia külügyminiszteriumban és erről az illetékes körököt föl fogja világosítani.

Amit a titokzatos X. személyt illeti, nagyon megbízható értesülés szerint Monsieur X. nem is Caillauxnak volt bizalmasa, nem is francia prefekt, hanem egy francia bankár, nagyon előkelő, sőt főúri család sarja, akiről teljesen bizonyos, hogy csak jóhiszeműségével élhetők vissza és saját hibáján kívül került az ügybe. Ezzel magyarázzák, hogy rendkívül szívelyes-séggel bánnak vele a Santéban.

Az „Action Française” vasárnap reggeli száma az összes eddigi leleplezésektől függetlenül

Pécsi István dr. egy német gyár gyógyszerétől vérmérgezést kapott és ez okozta hirtelen halálát

A gyár nagyobb összegű kártérítést ajánlott föl a tragikus sorsu orvos családjának

(A Reggel tudósítójától.) A budapesti úri társaság az elmúlt héten rövid gyászjelentésből megdöbbenéssel szerzett tudomást arról, hogy Pécsi István dr. hirtelen meghalt. Pécsi Istvánt sokan ismerték és szerették jókedélyű, kedves, finom motoráért és varatlan halálával kapcsolatban a legkülönbözőbb híresztelések keltek szárnyra: megkés szerint fogorvosi munkája közben infúciót magát, más verziók arról szölettek, hogy

mérgezés okozta Pécsi dr. tragikus halálát.

A Reggel tudósítója utánajárt ezeknek a híreszteléseknek és a következőket állapította meg:

Pécsi István ideggöngyöcségen szenvedett és ez ellen egy kitűnő specialistával kezelte magát. Az ideggyógyos nemrégiben strontium-injekciókat ajánlott, amelyeket nála még alig használtak. Pécsi dr. tíz injekciót kapott, utának minden esetben kisebb fájdalom és 38 fokos láz lépett föl, de ezt az injekció természetes következményeinek tekintették. November 10-én, esütőfőzőn kapta Pécsi a tizenegyedik befejezőinjekciót. Ezután erősebb láz mutatkozott, de ennek sem tulajdonított különösebb fontosságot, szombaton még betegnek fogadott és került a rendelőjében. Hétfőn

a láz 41 fokra szökött, az injekció helye körül gennyes daganat képződött, amely rendkívül nagy fájdalmakat okozott.

A család Pólya Jenő sebésztanárt hívta a beteghez, akinek intézkedésére Pécsi István a Park-szanatóriumba szállították, hogy sürgősen megoperálják. Már a műtőasztalon feküdt a beteg, amikor Pólya professzor konstataulta, hogy az egész testen kiütések vannak. Ezeket skarlatkiütéseknek vélték és ezért Preisich tanárt, a gyermekbetegségek specialistáját hívták: el. Preisich megállapította, hogy a kiütések nem a skarlat jelei. Ekkor már bizonyos volt, hogy

az injekció következtében vérmérgezés állt elő és a kiütéseket is ez okozta.

Pólya professzor azonnal hozzátartott az operációhoz, amelynek folyamán belevágott a saját ujjába. Megdöbbenve kiáltott föl:

— Vérem van! Ez infekció! Kaptam!

Pólya professzor félelem alaptalan volt, a vágás nem okozott fertőzést, ellenben

Pécsi doktort nem mentette meg az operáció.

amely után az orvosok még vérátömlesztéssel próbálkoztak. A beteg nővér, Dobosi Pécsi Mária, a kiváló nővér engedett át négydecimétri, de ez az utolsó kísérlet sem sikerült, dr. Pécsi kedden délelben meghalt. Az elhunyt fogorvos fivére és két sógora — mindhárom orvosok — azon a véleményen vannak, hogy

erősen megvádolja Caillauxt,

akinek volt bizalmasa. Coggia gyanúsítja azt, hogy a háta mögött állt az egész hamisításnak és az értékpapírcsempészést lehetővé tette. Coggia — a lap szerint — állítólag beismerte, hogy annak idején intervenciát az Orosz-Azsiai Bank ügyében, amely tudvalevően De Fallois francia nagyiparos személyén keresztül került kapcsolatba a magyar állampapírokkal üzött visszaélésekkel.

Coggia állítólag Caillaux egyenes parancsára cselekedett.

Egyed Zoltán

a halalos fertőzést az eléggé ki nem próbált strontiumos gyógyszer okozta.

Ezt a felfedést támogatja az a körülmény is, hogy alig két hónappal ezelőtt egy budapesti úri társaság kapott vérmérgezést ugyanennek a gyógyszernek az injekciós alkalmazásából, akit szintén a Park-szanatóriumban operáltak. Ez az úri társaság hosszú, súlyos betegsége után gyógyultan távozott a sanatóriumból.

Pécsi dr. családja a gyógyszer gyártó német vegyipart teszi felelőssé a halál-estért.

A gyár, amígdon erről tudomást szerzett, megbizottja útján közölte, hogy hajlandó nagyobb összegű kártérítést fizetni Pécsi István özvegyének.

Mussolini öccse buzdító beszédet mondott a jugoszlávia ellen tüntető olasz diákoknak

Milano, november 20.

(A Reggel tudósítójának távirata.) Olaszország összes nagyobb városaiban szombaton Jugoszlávia ellen irányuló újabb diáküntetések voltak, válaszképpen azokra a fölvonulásokra, amelyeket Belgrádban Olaszország ellen rendeztek. A tüntetések mindenütt a legnagyobb rendben folytak le. Milanóban a tüntetők a „Popolo d'Italia” szerkesztőségére elé vonultak, amelynek erkélyéről Arnaldo Mussolini ünnepelte a tüntetést és kijelentette, hogy az egyetlen törvényes mód, hogy az olasz ifjúság kifejezést adhat meggyőződésének.

„Dolgozzatok, hogy két év múlva Ottó főherceg császárként vonulhasson be Bécsbe!”

Bécs, november 20.

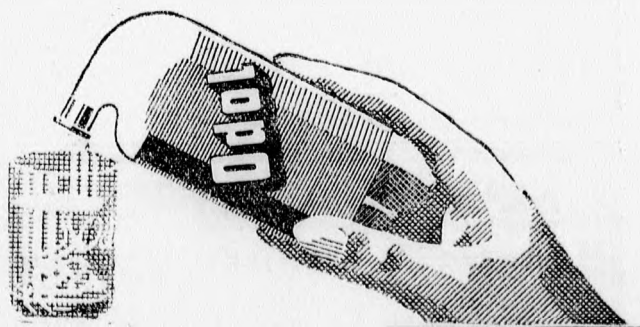
(A Reggel tudósítójának telefon-jelentése.) Vasárnap, Ottó születésnapja alkalmából a bécsi legitimisták a kapucinusok templomában istentiszteleten vettek részt.

A templomból kijöve, Wolff ercebes rövid beszédet intézett az egybegyűltekhez, amelyben felszólította őket,

dolgozzanak a legnagyobb buzgósággal abban az irányban, hogy két év múlva Ottó főherceg, aki akkor lesz nagykorú, császárként vonulhasson be Bécsbe.

A jelen voltak éltették a monarchiát, egyesek pedig ezt kiáltották: *Le a vörös köztársaságnak!*

**Az ODOL a tudomány uttörője!
Az ODOL a kultura vívmánya!
A tudomány mai állása szerint
bebizonyítható, hogy az ODOL
a legjobb száj- és fogápoló szer**

Vázsonyi Vilmos életét, példáját és politikai örökét idézte vasárnap Budapest népe

Főlavatták siremlékét a kerepesi temetőben. — Rengeteg virággal és koszorúkkal hódoltak emlékének. — Baracs Marcell: „Elbukott, mint a magyar demokrácia hősi halottja“

Este a Vigadóban ezkerétszázteritűkes emlékvacsorán Rassay Károly mondott hatalmas ünnepi beszédet az új Vázsonyi-serleggel

„Ha el fog jönni a történelem igazságtévő órája!“

(A Reggel tudósítójától.) Budapest szabad-
elvű és demokrata polgársága mélyszégyen
áhiattal zarándokolt vasárnap délelőtt Vázsonyi
Vilmos sírhelyére, hogy a nagy államférfiú sír-
emlékének főlavatásánál lerója kegyeletű és
hűségű azzal szemben, aki ragyogó tehetségét,
első életét az eszmékért való küzdelem szol-
gálatába állította.

Ezer-ezerkétszáz főnyi közönség

gyűlt egybe, előkelőségek és egyszerű embe-
rek, nők és férfiak. A díszsírhely közelében a
koszorúk folyton növekvő áradata várta, hogy
elhelyezzek az emlékműre. A bejáratnál diszbe-
öltözött rendőrök sorfala állt díszőrséget. Me-
lankólikus téli nap szürkésége borult a teme-
tőre s a meghatott közönségre, mintha a termé-
szet is illeszkednék a temetői ünnepséghez.

Az emlékmű

hatalmas fehérmárvány tömb, felső szegélyén
a szabadság eszményét, kiterjesztett szárnyú
stilizált sas szimbolizálja, alul pedig, a talap-
zatnál, derékbetört, lekötözött oszlop jelképezi
a küzdelem, a sors és végeztet valóságát. Ez a
főírás: „Dr. Vázsonyi Vilmos, ügyvéd, valóságos
belső bírók tanácsosa. Nagymagyarország
igazságügyminisztere. 1868—1926.“ — A hátsó
oldalán: „Budapest székesfőváros díszpolgára,
a nemzeti demokrata párt alapítója és elnöke,
a Terézváros 25. éven át volt országgyűlési
képviselője.“

A baloldala az elhunyt két gyönyörű
mondását vészték föl örök emlékeztetőül: „Szíve-
sen el is égek a harcban, mert kell lenni
olyanoknak, akik élnek, hogy legyen vilá-
gosság.“ — „A hatalom mindenit megadhat,
mindent kiesik, de legendákat nem tud
gyártani.“

A főlavatás

ünnepélyes aktusánál megjelent a gyászoló
család, az elhunyt özvegye és fia, dr. Vázsonyi
János, fivére, Vázsonyi Jenő és a család több
tagja. A megjelentek soraiban ott voltak a
közélet kiválóságai, élükön Huszár Károly, a
képviselőház elnöke, Szász Béla államtitkár
az igazságügyminisztérium képviselőjében. A
székesfőváros tanácsát Berczel Jenő, Lamotte
Károly, Némethy Béla és Vajna tanácsnokok
s Szabó Imre tiszti főügyész képviselték. Az
egységes párt képviselőjében Rubinek István,
a párt elnöke, a községi polgári párt részé-
ről pedig Becsey Antal jelent meg. A Nemzeti
Demokrata Párt országgyűlési képviselő és
törvényhatósági bizottsági tagjai a párt el-
nöke, Rassay Károly vezetése alatt teljes
számmal vonultak föl. A szociáldemokrata
párt részéről Peidl Gyula, Peyer Károly,
Győrki Imre, Farkas István, Malasics Géza és
Büchler József voltak jelen. Az ügyvédi
kamara képviselőjében Papp József elnök,
Köves Béla és Popper Tódor, a kereskedelmi és
iparkamara részéről Székács Antal elnök, a
Balaton-szövetség képviselőjében báró Wlas-
sics Tibor és Orbán Gábor. Ott volt még Pom-
péry Elemér, a szabadalmi bíróság elnöke,
Krausz Simon, Nagy Vince, Pakots József,
Márkus Jenő, Gál Jenő, Rupert Rezső, Ká-
szab Aladár, Lédarér Sándor, Könyvi Húgó,
beckői Biró Henrik, Sümei Vilmos, Melly
Béla és még nagyon sokan. Az ünnepélyt az
egyházi énekkar vezette be, ezután

Baracs Marcel mondotta el főlavató be-
szédét.

— 1926 június 1-én temette Budapest népe —
mondotta — az Igazságnak, a Munkának, a
Szabadságnak és Rendnek, a Becsületnek és a
Magyarságnak emborét.

Százezer ember kísérté sírjába Vázsonyi
Vilmost.

Hogyan is felejthetné őt a polgárság, amely-
nek tanítómestere, vezére, hőse volt! Ő kel-
tette politikai tudatát Budapest népét, saját
történelmi rendeltetésének és sulyának föl-

ismerésére a városi polgárságot, ő szervezte
pártba a kispolgárok sokaságát, amely eddig
akaratlan eszközként haladt a hatalmasok
járszalagján és szervezte és nevelte a harca,
amelyet folytatson több jogért, nagyobb
jóléért, teljesebb társadalmi egyenlőségért,
hogy a nép a maga boldogságát is megtalál-
hassa nemzete boldogságában. Vázsonyi tiltive
volt tudással, a becsületesség puritanizmusá-
val, nemzetével imáddásával, azzal a hűséges
áldozatossággal, amely

elégni kész, hogy legyen Világosság!

Mélyebben érezhette, mint bárki más, a
numerus clausus okozta megaláztatást. Mégis:
magyar lelke az idegen beavatkozást a magya-
rok belső ügyébe elhárította, hirdetőn, hogy
Trianon sohasem fogjuk elfogadni sem
jogaink, sem lelki szenvedéseink forrása gyu-
ránát. Vagy emlékezzenek vissza 22 év előt-
te. A király azzal akarta a nép tömegét az alkot-
mánytól szemben maga mellé állítani, hogy
hatalmi szóval igerte az általános választó-
jogot. Vázsonyi magyar lelkét a kísértés nem
birta megtántorítani.

Számára magyar szabadság és magyar
alkotmányosság nem lehettek ellentétes
fogalmak.

Habozás nélkül az alkotmányt védők oldalára
állott és egyik legerősebb tényszerűje lett a hare-
nk. Nem utolsó csalódása volt az, hogy a
nemzet ügyében kivívott siker utóbb nem
szolgált a népjogok teljesítésére. Pályafutása:

egyetvő sikereket váltanak föl poklokba süjtő
csalódások.

Egyéni története: a magyar nemzeti
demokratizmus története.

Programjából egyéni, politikai boldogulásá-
nak kedvéért soha egyetlen pontot sem ejtett
el. A 30 éves program egyetlen, akár politikai,
akár gazdasági részlete, máig el nem avult.
Budapest törvényhatóságában az ő programja
nagy részben már valósággá is vált és akarva-
akaratlanul, tudatosan vagy önmaguknak szá-
mot sem adva, az általa megadott irányt

követik azok is, akik ellenfelei: Vázsonyi
utját járják azok, akik tőle még egy utcát
is megtagadnak.

A törpe pártnak nagy Vézére jelentékeny té-
nyezője lett a politikai küzdeleseknek, jelentő-
sebb, mint nagyobb pártoknak törpe vezér-
alakjai. Végzetes hibája a háború első felében
folytatott magyar politikának, hogy alkotmá-
nyunknak demokratizálását sem a szabadság-
jogok, sem a gazdasági berendezkedés terén
még csak meg sem kísérelte. A nemzeti erőket
az esetleges vereségre és a vereség esetén fe-
nyegető följárgatás megakadályozására is meg
kellett volna szervezni. Lemosolygott Vázso-
nyit, amikor a bolsevizmus réméről beszélt és

lefogták Vázsonyi karját, amikor a rend-
bontók ellen eszeledni akart.

Vázsonyi felelős állásban eszeledeteivel bizo-
nyította, hogy az ő demokráciája a szabadság
és a rend összhangjának: demokráciája és hogy
nata meggyőződés, szó és tett egyet jelentenek.
Nemzetének, neki magának is mélyszégyen tra-
gikuma volt, hogy amikor a demokrácia
uralma elkövetkezni látszott, ez megbukott a
néptömeg örüléteivel megküzdési képtelen ve-
zetők tehetetlensége miatt. A tüzesik, amely a
magyar égbolton megjelent és amelyet sokan
a szabadság pirkadásának vélték, csak a régi
uralom leldőzsdésának esti pirja és a forradalmi
gyujtogatásnak föllángolása volt. A szabadság
tombolt és Vázsonyi, a szabadság embere
menekülni volt kénytelen. És hónapokkal utóbb
megismétlődött a tragikum. Tudta, hogy itt-
hon már csak egy földadat vár: fogyté-
kossá vált fizikumának végső lerogyásig

helytállani életének nagy igazságaiért
meg nem alkuvó becsülettel.

Utolsó nagy külső sikere: a szabadelvű ellen-
zék Budapest törvényhatósági választásán
többségre vitte. Ami aztán következett: az ő
végső harca egyetlen Titán szembezállása
volt az Olympus égi hatalmasai és földi
csatolási ellen. Lelke birta, de elgyöngült szíve
már nem állotta a küzdelet és

elbukott, mint a magyar demokrácia hősi
halottja.

A magyar sors az ő hőseinek kevés földi csil-

Kis, Ernő.

CALDERARA
A SZÉPSÉG TITKA

BATH SOAP CHYPRE CALDERARA
EAU DE TOILETTE CHYPRE CALDERARA
CREME CHYPRE CALDERARA
CALDERARA & BANNIANN

logással eserében végtelen sok szenvedést, számkivetést, gyűlölséget, megkáromoltatást ad osztályrészü, hogy

hottuk után

ismerje föl annak a lelki kincsnek értékét, amelyet örökül hagytak a nemzetnek. Vázsonyi öröke: a magyar demokrácia, a nemzet és nép fogalmának egybeolvadása, a szabadság, a rend és gazdasági igazság jegyében megszerzett népakarat uralma.

Az emelkedett szellemű, mélyen átértett beszéd nagy hatást gyakorolt a könnyekig el-érzékenyült hallgatóságára. Most Fischer Simon főbbi lépett az emlékmű elé.

Légy példa — mondotta — számunkra, hogy mi a haza és felekezeti nagyságát előmozdítsuk, munkájuk és kiegészítik a nemzet üdvére.

A koszorúk

hosszu sorát helyezték el ezután az emlékműre. Szász Béla államtitkár hatalmas nemzetiszínzalagos koszorút tett le Vázsonyi sírjára ezzel a fölírással: „Dr. Vázsonyi Vilmos volt m. kir. igazságügyminiszterem — a m. kir. igazságügyminiszterium.” A fővárosi koszorúját díszhajdu hozta és Lamotte tanácsnok tette le a síremlékre, ezzel a fölírással:

„Budapest fővárosi közönsége — dr. Vázsonyi Vilmos emlékének.” A demokráta párt koszoruján, amelyet Rassy Károly helyezett a márványemlékre, ez volt a fölírás: „A magyar demokrácia hathatatlan vezérének — a Független Nemzeti Demokrata Párt.” Peyer Károly a szocialdemokrata párt nevében tett le koszorút s a központi és kerületi demokráta körök külön-külön 34 koszorút hoztak. Ezekben kívül a Magyarországi Újságírók Egyesülete, az Otthon Irók és Hírlapírók Köre, a Demokrata Asszonyok, az Est-lapok, a Vívó és Athletikai Club, az izr. litközseg, az izr. országos iroda, a Magyar Mutatóványosok Országos Egyesülete, a Lipótvárosi Kaszinó, Eber Antal, Nöbel Árpád, Brüll Alfréd és mások koszorúit. Amikor a száznál több nemzetiszínzalagos koszorú elborította az emlékmű talapzatát, a díszrendőrök fölynitették a kordont és most a közönség jött az emlékmű elé,

mindenkinek a kezében néhány szál virág, amelyet a sirra szórtak,

ugy, hogy egy félóra múlva, a koszorúk el-tűntek a virágdomb alatt. Öt-hatszázan még órákhozszáig időztek meghatót emlékezéssel Vázsonyi sírjánál...

Rassy Károly serlegavató beszéde a Vigadó zsufolt termeiben

(A Reggel tudósítójától.) A fővárosi Vigadó nagytermében több mint ezerkétszáz terítékű ünnepi vacsorán avatták föl vasárnap este a Vázsonyi Vilmos- emlékszerleget. Az asztalfőn Rassy Károly állt, jobbán övezgy Vázsonyi Vilmosné és dr. Vázsonyi János. Megjelentek az ünnepségen a Független Nemzeti Demokratapárt képviselőtagjai és az összes fővárosi szervezetek vezetői és kiküldöttei, akik nemcsak a Vigadó nagytermét, hanem a melléktermeket is megtöltötték. Az asztal fö mögött álló nemzetiszínű drapériákkal bevont szónoki emelvényt a hatalmas ezüst emlékszerleg díszítette. A zsufolást megtelt karzat aszlopai közül Vázsonyi Vilmosnak nemzeti zászlókkal körülvett életnagyságu archépe tekintett alá hivelnék ünneplő, lelkes és hatalmas táborára. Az ünnepség első szónoka

Bródy Ernő

volt, aki a következőket mondotta:

— Ha hűek akarunk maradni Vázsonyihoz, hűeknek kell lennünk önmagunkhoz. Egy föl-szabadított osztály, egy föl-szabadított felekezet, egy föl-szabadított ember nem lehet háldátlan föl-szabadítóhoz, nem felekezhetik meg arról, hogy a jognak és szabadságnak szülötte, nem felekezhetik meg származásáról. A falu népe épp oly kevéssé teheti ezt, mint a város lakossága. A föld mivelője, a kisgazda éppeny nem felekezhetik meg arról, mint a városi foglalkozások képviselői, hogy mit jelent számunkra

Kossuth, a jobbgyűlölszabadító, Deák, a jogfölszabadító, Eötvös, a vallásfölszabadító!

E halhatatlan triász jelenti a magyar nemzeti demokráciát, jelenti a foglalkozások közötti különbségek megszüntetését, a céh és deres el-törölését, a szabad versenyt, a telekzést, jelenti magát a léte!

Nem érdemli meg a houpolgár büszke címét az, aki megfelekeztek születeséről és megtapodja sokat szenvedett őseinek emléket!

A létért való rettenetes küzdelem sok szomorú jelenséget megmagyaráz. Lehet megérteni az engedékenységet az érzelmeikben, a szalmaszállhoz való kapaszkodást gazdasági téren, az igények lefokozását az életviszonylatokban — mindezek az utakon lehet engedékenynek lenni, megalkudni és egyezséget kötni, de

van egy terület, ahol nem lehet engedékenység, nincs alku és nincs egyezés,

ez a tér az, ahol az emberi méltóság, a polgári önérték, a jog egyenlősége forog kockán. Képességben, munkateljesítményben és az eredmény előállításában lehetnek és vannak különbségek az emberek között, de

nincs és nem lehet különbség a jogban és a szabadságban,

nem lehet különbség abban, hogy minden embernek egyenlő joga van Isten, az emberek és a törvény előtt!

Vázsonyi genie volt, de Vázsonyinak gerince is volt. A genie utjai kivételesek és beláthatatlanok, vele nemcsak együttthaladni nem lehet, de meg sem lehet kísérelni a közeledést. De a gerinchez joga és szabadsága van minden halandónak! A polgári önérték nem isteni adomány, hanem földi, emberi jog, amellyel a polgár emberhez méltónak mutatkozik. Most, amikor látjuk

a gyünge jellemek tévelygését, a politikai hitehagyottak hallgatását, a beszület önkéntes árulóinak téftenségét és a két-színűek fürge elvtelenségét,

— föl a fejjel, egyenesítsük ki a gerincet, álljunk talpra! A hajlékonyakkal szemben erőszakoznak a gerincek, az árulókkal szemben a jellemzilárdak és elvűek, a cinikusokkal szemben a jognak és szabadságnak melegsívű harcosai! Mert hiába minden ármány és ügyeskedés, mégis meg fog valósulni Vázsonyi jelmondata, amely zászlónkon aranybetűkkel ragyog: **A haza a népé!**

A lelkes tapssal fogadott beszéd után

Rassy Károly

lépett a szónoki emelvényre. Ünnepi beszéde, amelyet minduntalan hosszas, tomboló tapsvihar szakított meg, így hangzott:

— 1868 március 22-én asümei tanítói házban kigyulladt egy új magyar életet jelentő kis mécses. Harang nem zúgott, ágyu nem dörgött, heroldok nem vitték híri: a munka és szellem arisztokráciájának új sarja születte. De voltak az évek és a kis mécses fénye kiáradt a szerény polgári szülöi ház falai közül. Lobofo fáklja lett, amely immár egy nemzetnek adott irányt, lelkesedést, majd a megpróbáltatások nehé örában vigasztaló hitet és reményt. „Kell lenni olyanoknak, akik elégnék, hogy másoknak világítsanak!” Vázsonyi élete ezt a megállapítást tullelete a ragyogó metafora értékén. Egy élet idealizmusával, munkájával, küzdelmeivel, szenvedéseivel és végül tragikus elmúlásával

a mártírok igazságává

avatta. Vázsonyi élete ma már a nemzeti törtélelem kincsévé lett és az egykor körülötte dúlt szenvedélyek elűléseével az idő mulásában nem veszt, de

napról-napra nő és gyarapszik mérethen, fényben és hatásban.

A nehéz márvány, amelyet sirja fölé emeltünk, csak a porladó anyagot takarja, de a lélek, a szellem, az eszme, amelyet Vázsonyi Vilmos jelentett, él és élni fog mindaddig, amíg a házáért, szabadságért és az emberi eszmékért csak egy rajongó él azon a földön, amelyet a geografusok Magyarországnak, mi hazának nevezünk. Ki volt hát Vázsonyi Vilmos? Három évtizedden keresztül a magyar közélet politikai és társadalmi mozgalmainak

motorikus ereje

volt. Volt kapitány és állt a parancsnoki hidon, volt kormányos és fogta a Végzet kormányrudját, volt gépész, sokszor talán csak egyszerű fölő, aki elűnt a lömegerk elől, de lent a mélyben teremtette, hevítette, irányította az erőt, amely vitte előre a nemzet hajóját. Volt vezér százerek élén és bujdosott, mint magára hagyott száműzött. Volt minisztere a világ egyik leghatalmasabb uralkodójának és esztűjt sohasem felejtő, hűséges osztozója balsorsának akkor is, amikor királya leverve, foglyul ejtve,

keveset látott maga körül azokból, akik ma ártatlan mise keretében sietnek bemutatni a kockázatlan küli hősiat és emlékezés áldozatát.

propaganda-, expedíós-, bérelszámoló-osztályának adminisztrációját.
Eskümet referenciák ezrel erősítik!
Prospektus és díftalan bemutatás
ADREMA KER. TÁRSASÁG
IV., Aranykéz ucca 2. T. 903-31.
A tökéletes cím- és lajstromíró-gép!

Perzsaszőnyegek és németperzsák föltűnő olcsó árulása:
Perzsa öszszetűk --- 100- pengőtől
Németperzsa ebédő --- 216- pengőtől
Németperzsa ágyelő, párja --- 48- pengőtől
Németperzsa öszszetű, áralja --- 34- pengőtől
Csak a legjobb minőségeket tartom rpkáron.
Fölynyös fizetési föltételek. Címre kérem ügyelni!
Klein Ödön, IV, Régiposta-utca 3

Minden dohányos

örömmel üdvözli a

120 lapos

SENATOR

cigarettapirt,

Forgalomba kerül holnap

mert jó és gazdaságos!

A hangácsi egyházközség szélhámosát, aki a német kormánytnak vásárolt fát Aradon, vasárnap a zágrábi rendőrség letartóztatja

(A Reggel tudósítójától.) A budapesti rendőrség nyomozása alapján veszedelmes nemzetközi szélhámosot fogott el vasárnap a zágrábi rendőrség. A főkapitányságon Datky Lajos rendőrkapitány állította össze

az elegáns kalandor

bünlajstromát, amelyből kitűnik, hogy több országban vakmerő ügyességgel követte el nagyszabású csalásait. A szélhámos igazi neve Arthur Schlesinger, aki mindenütt úgy szerepelt, mint egy ausztriai fűrésztelep tulajdonosa. Először Aradon bínt föl, ahol a Kornis-testvérek cégnél azt adta elő, hogy

a német kormány megbízásából

az olasz jóvátétel céljaira óriási tételekben kell fát vásárolnia. Kötvelevelet is mutatott a romániai Arbor Rt.-től, 3200 köbméter fát költött le 224.000 svájci frankért s kijelentette, hogy a vételár egyharmadát azonnal lefizeti, amint jelentésére Berlinből távirati válasz érkezik — addig azonban Budapestre megy. Erre a cég budapesti irodája számára ajánlólevelet adott neki. Másnap a Temesvári Leszámítóló-ban telefonon jelentette az aradi cégnek, hogy A. Schlesinger ur sürgősen tovább akar utazni, de pénze még nem jött meg a bankhoz, kiutalhatnák-e neki 10.000 lelt a cég letétjéből.

Nem akarták elszalasztani a német kormány nagy megrendelését,

engedélyt adtak tehát a 10.000 lelt kifizetésére. Harmadnap A. Schlesinger ur már a cég budapesti irodájában jelentkezett s az aradi levél alapján 500 pengőt vett föl. Kiderült, hogy a levelet meghamisította, amire a cég dr. Szabados Manó ügyvéd útján följelentést tett élene, annál is inkább, mert a cég egy nagyszabású díűvételhez 200.000 svájci frankot ajnált föl fedezeti váltók ellenében — és a

váltókat már kezdte elhelyezni. Datky Lajos rendőrkapitány, aki a nyomozást megindította, hamarosan megállapította, hogy Arthur Schlesinger, aki mindenütt azt mondotta, hogy csak németül beszél,

gyakran járt Budapesten, ahol a kommunizmus alatt vörös csapatparancsnok volt.

Három évvel ezelőtt Pozsonyban cseksalás miatt elítélték; Dugovics Titusz volt miniszteri titkárval 30.000 aranymárkás csekket helyeztek el. Háromévi fogság után most szabadult ki s rövid idő alatt a szélhámosságok egész sorogát követte el. Előbb Ausztriában dolgozott, aztán lement Hangács közsébe, ahol a plébános, Schömwiesner Rezső látogatta meg, akinek egykor tanítványa volt. A plébános kérelmére

6000 pengő kölcsönt adott a hangácsi egyházközségnek,

persze csekkeken és váltók ellenében. A csekkeket a Centralbank der Deutscher Sparkassa prágai bank állította ki, Prágából azonban kilyukasztva küldték vissza a csekkeket, azzal a megjegyzéssel, hogy hamisak, viszont Schlesinger a váltókat azonnal beváltotta a szomszéd községben. A hasonló szélhámosságok egész sorogát kutatta ki róla a rendőrség, amely közben azt is kinyomozta, hogy Schlesinger Zágrábba szökött.

Vasárnap este megérkezett a távirati jelentés, hogy Zágrábban letartóztatták,

de már nemcsak a budapesti rendőrség megkeresésére. Közben ugyanis Triestben is megfordult, ahol a Zienostenska Banknál 8000 cseh koronáról szóló csekket helyezett el, de rájöttek, hogy a csek hamis, amire rögtön köröztetni kezdtek Triestből is. Miután sikerült letartóztatni, megindítják ügyében a kiadatási eljárást.

Titulescu ma indul Rómába

Róma, november 20.

(A Reggel tudósítójának távirata.) Titulescu román külügyminiszter hétfőn este Bukarestből Rómába utazik, hogy ott tárgyalásokat folytasson Mussolini miniszterelnökkel mindazoknak a függő ügyeknek megoldásáról, amelyek az Averescu-kormány bukása óta fölmerültek. Ezzel kapcsolatban teljes egészében meg fogják vitálni a román-olasz kapcsolatot. Titulescu Genfbe való elutazása előtt kihallgatást fog kérni a pápától.

Olaszországot és Romániát közelebb hozza egyináshoz a francia-jugoszláv szerződés

Bukarest, november 20.

(A Reggel tudósítójának távirata.) Titulescu római útját hosszabb jegyzék- és sürgönyváltás előzte meg, amely egyfelől

Olaszországnak az erdélyi birtokosok ügyében tanúsított magatartása,

másfelől a román kormánysajtó és közvélemény ezzel kapcsolatos kimondottan olaszellenes magatartása folytán kezdetben schöngyváltást előzte meg, amely egyfelől az Olaszországnak az erdélyi birtokosok ügyében tanúsított magatartása, másfelől a román kormánysajtó és közvélemény ezzel kapcsolatos kimondottan olaszellenes magatartása folytán kezdetben schöngyváltást előzte meg, amely egyfelől

az Averescu bukása óta nagyon elhidegült viszonyt élénkebbé tegye,

Románia részére hátsó fűdözetet teremtsen. A francia-jugoszláv szövetségre a francia-olasz feszültségre és az olasz-magyar közéletre való tekintettel

nem tartják veszélytelennek, hogy Románia kizárólag Franciaországra támaszkodjék és Olaszországot teljesen elidegenítse.

— Bánóczi József, a kiváló esztétikus emléket ünnepeleltek vasárnap Budán. Bánóczi Józsefnek, a kitünő esztétikusnak és filozófusnak emlékére ünnepelet rendezett vasárnap délután a budai izraelita hitközség. Az ünnepeleten a pedagógiai és irodalmi világ számos képviselője jelent meg és a szofalásig megtelt terem első sorában helyet foglaltak Bánóczi József özvegye is gyermekéi is. Gerő Ödön elnöki megnyitása után Szemere Samu mondott emlékbeszédet, amelyben Bánóczi mint a magyar irodalomtörténet oszlop munkását méltatta, aki Révay Miklósról és Kisfaludy Károlyról irt tanulmányaival remek alkotott, azokivül, hogy a tanítogenerációk egész sorát nevelte az életnek. A hatóság előadás után Erdélyi Erzsébet elszavalta Lenkel Henrik „Bánóczi kétfogása” című költeményét.

— Vértés Vilmos István országgyűlési képviselő a Nagyatádi-gyászünnepeletről szóló tudósításunkban oly kiétel fordul elő, amelyet ő magára nézve sértőnek találhatott. Kijelentjük, hogy tudósításunkban sem személyét, sem politikai reputációját érinteni nem akartuk. Herceg Sándor nyilatkozatára Vértésnek az az álláspontja, hogy nevezettnek alkalma lesz illetékes bírósága előtt helyt állani.

— Vasuti szerencsétlenségek. Szombaton délután a Déli-vasuti pályaudvar érkezési oldalánál egy tolatómozony elgázolta Koudes Istvánná, született Borsos Katalin 22 éves vasuti főlőrjelet, aki a mozdony előtt állt akart szálladni. A mozdony kerekai mindkét lábát térdében elvágta és összeroncalták. A mentők súlyos állapotban szállították kórházba. — Benigni Lajos 24 éves magánhivatalnokot a kelenföldi pályaudvaron a vonat elütötte.

Törvényszéki notesz

I.

Ház mesterné jambósapkában

Következő ügy. Szegény ember a panaszos. Borotvátalan. Jánosnak hívják. Ház mester. Gumikabát van rajta. Dacára a hidegnek, a szellős eszékabdot nagyon elegánsan viseli. Büszke rá. János a panaszos. Mellette áll a felesége, Jánosné. Ház mesterné. Elhozta magával tanuank. Jánosné jambósapkát hord. Szintén nagyon elegáns. A vádolt is ott áll mellettük, egy félmétes nagy ember. Kétszer olyan nagy, mint János. Buta nézésű. Elszánt. A vád az, hogy a nagy, buta ember egyik este a Klauzál-utcában négyszer pofonvágta Jánost. Nem látta előtte soha. Azóta se. Oka se volt rá semmi. Csak éppen hogy részeg volt és hogy éppen János ment arra a kocsiúton. János kapott négy pofont, egy szót se szólhatott. Nem is szól. Es most itt állnak a bíró előtt. Hosszu, hosszu nacionálebediktálás. Apja neve. Anyja neve. Anyanyelve. Stb. Az eset

részletes ismertetése, jegyzőkönyvezés. Aztán így szól a bíró:

— Kívánja a megbüntetését?
— Nem! — feleli János határozottan.
— Nem? — szól a bíró elképedve és fojtott haraggal. — Hát akkor mit tart itt föl, mért pörölt?
— En! En nem jelentettem föl — szól az ártatlan János —, megkaptam a négy pofont, aztán a rendőr fölírta a nevünket. En egy szót se szóltam. Nem kívánom a megbüntetését. Szegény ember, menjen haza a családjához.
Ez volt az egész. Szépen megkapta a négy pofont. Rendes dolognak tartotta. Hiszen részeg volt az ellenfél.
— Ma ő részeg, holnap én lehetek részeg. Szegény emberek vagyunk. Minék pörösködni. Mit bántsuk egymást?

Ezeket a jambósapkás ház mesternének mondta János, aki büszkén nézett az urára. Aztán eltávoztak. Egész egyszerűen. A pofonvágóra rá se néztek. Nadas Sándor

ZALOGCÉDULÁKAT kiváltak. Ékszereket, brilliánsokat bárkinél drágábban vesz. (Tervelemplomma 1 Székely Emil Király-utca 51. sz. (Székely) Telefon

Még csak rövid ideig a novemberi fényes műsor!

Záróra — hétfő kivételével — naponta 5 órakor!

Moulin Rouge.

WEEKEND

bevezetése könnyű, ahol fűzrendszerrel dolgoznák. Térjen-prospektus sz. 26. Orquisatio Topesl. Orszébet-k. 19 sz.

gallérja

1 drb 1.20 3 drb 3.50

RAKÓCZI-UT 16

Mindig és mindig csokoládé!

Dreher **Maul**

Az egyetemi hallgatók már december elején karácsonyi vakációt kapnak és a Ház a főiskolai szünet alatt tárgyalja le a numerus clausus módosítását

(A Reggel tudósítójától.) Vasárnap illetékes helyen úgy döntöttek, hogy az egyetemi hallgatók már december 2-án megkapják karácsonyi vakációjukat a képviselőházzal pedig azonnal letárgyalják a numerus clausus revíziójáról szóló novellát. Ezen intézkedés folytán

a karácsonyi szünetre szétszéledő egyetemi hallgatóknak nem lesz módjukban az egyetemeken tüntetni és zavargásokat rendezni.

A képviselőház a numerus clausus módosításáról szóló törvényjavaslat letárgyalása után előreláthatóan december közepén kezdi meg karácsonyi vakációját. Egyébként

vasárnap a Műegyetemen folytatódtak azok a sajnálatos incidensek,

amelyek miatt Szily Kálmán rektor fegyelmi vizsgálatot rendelt el hat műegyetemi hallgató ellen. Amióta ezek a hallgatók a fegyelmi vizsgálat befejezéséig ki vannak tiltva a műegyetemről, közülük többen mégis megjelentek a vasárnapi kollokviumokon, hogy elújítsák azidő kollokviumát. Kirschák József tanár kollokviumára mintegy 30 hallgató gyűlt össze és amikor egy másodéves gépészmérnök a terembe lépett, hogy kollokviumát letegye, őrádást lármával fogadták:

— Takarodjon innen! Menjen haza, amíg jó dolga van!

Amikor a távozásra szólított műegyetemi hallgató nem akarta elhagyni a termet, rátilmádat:

— Ne erőszakoskodjék, mert akkor mi is erőszakoskodni fogunk!

Botok, öklök emelkedtek a levegőbe és a megtámadott másodéves gépészmérnököt egy-

szerec harmincan fogták körül és kituskollták az épületből.

Vasárnap arról értesült a főkapitányság, hogy az egyetemi ifjuság a numerus clausus módosító javaslat miatt *héljón nagyaranyu tüntetést* rendez, amelyre az előkészületeket már megtették. Marinovich főkapitány ezek után *intézkedett, hogy a rendőrség készenlétben legyen. Még vasárnap este*

általános rendőri permanenciát rendeltek el mára a főváros egész területén.

különösen azokban a kerületekben, amelyek területén egyetemi épületek vannak. Így az I., IV. és VIII. kerületi kapitányságon nagyobb rendőri készenlét vontak össze s *ide már vasárnap nagyszámu lovas osztagokat és gyalogos rendőreket rendeltek ki mára*. Ugyancsak még vasárnap este intézkedett Laky Lajos rendőrfőtanácsos, a detektívtestület főnöke is, hogy *ma nagyszámu detektívcsapat legyen permanens szolgálatban a kerületi kapitányságoknál.*

A rendőrség Pécselt levakarta az ébredők plakátjait

(A Reggel tudósítójának telefonjelentése.) Szombatol vasárnapra virradó éjjel az Ébredő Magyarok Egyesületének tagjai a város utcáin plakátokat ragasztottak ki, amelyek társadalmi akcióit hirdették a numerus clausus főtartása érdekében. Amikor a rendőrségen erről tudomást szereztek, *tiz detektívet küldtek ki s amíg a város egyik részén még folyt a plakátok kirágasztása, más utcákban a rendőrség emberei levakarta a falragaszokat*. Előállítás nem történt, de a rendőrség nyomozást indított annak megállapítására, hogy kik ragasztották ki a plakátokat.

férjének, hogy *nagyon sajnálja a dolgot, de el kell válniok*. A férj igyekezett megmagyarázni, hogy *egy kis takarékoskodás egyáltalában nem ok a válásra és*

nem oly nagy szerencsétlenség, ha nem 10, hanem csak 6 ruhát rendel egy fiatal asszony egy szezonban,

a magyarázatok azonban nem hatottak. F. A. erre elbocsátotta családját és várta a fejleményeket. Szombaton este, amikor hazatért lakására, *nagy meglepetéssel látta, hogy valaki járt a lakásban, a lakást ugyyszólván teljesen kiürítették, üresen álltak a szekrények, csupaszon a butorok, eltűntek a perzsák, a függönyök, a képek, az ezüst-neműek, a fehérneműek, a gadrólok, egy-egy szóval a butorokon kívül a lakás egész berendezése és felszerelése, aminek értéke több-százmillió*. A történetek után F. A.

vasárnap délelőtt bejelentette a főkapitányságon, hogy ismeretlen tettesek kifosztották a lakását.

kéri a nyomozás megindítását. Azonnal detektívek mento ki az Izabella-utca 84. számú házba, ahol megállapították, hogy *szombaton, amíg a férj irodájában volt, butorszállító-kocsit állt meg a ház előtt és*

maga F.-né volt az, aki a lakásból a hiányzó dolgokat elvitette

atyjának, H. J.-nek Eötvös-utca 42. szám alatt lakására. F. A.-t erre elhívták a főkapitányságra és közölték vele, hogy *lakását nem ismeretlen tettes fosztotta ki, mondja meg tehát, ezek után mi az álláspontja*. F. kijelentette, hogy *miután sokszázmillió értékűről van szó és miután ő, mint üzletember ezért a vagyontért felelősséggel tartozik, továbbra is kéri, hogy*

folytassák a nyomozást, tekintet nélkül arra, hogy ki a tettes.

Ezt az újabb följelentést a főkapitányságon jegyzőkönyvbe vették és a nyomozást folytatják. *Mára már meg is idézték F.-nét és mind-azokat, akik a lakás kiürítésénél közreműködtek.*

— A Korvin Mátyas Egyesület ünnepi ülésén bemutatták a két Korvinát. A Korvin Mátyas Magyar-Olasz Egyesület vasárnap délelőtti ünnepi ülést tartott a Magyar Tudományos Akadémián, amelynek keretében bemutatták és méltatták az olasz kormány ajándékát, a két Korvinát. Berzeviczy Albert olasz nyelven mondott megnyitójában azt fejtegette, hogy a magyar kormány is kénytelen volt annakidején elismerni Olaszország jogos igényét a kódexekre vonatkozóan s a Nemzeti Múzeumból elszállították Modenába. Mussolini miniszterelnök azonban nemzeti társadalmunk általános kívánságának megfelelően nem elhatározással visszajárandékozta azokat. Ezért a nemzet mely hálaival fordult Mussolini felé. Hálaadás vagyunk miniszterelnökünknek, gróf Bethlen Istvánnak és gróf Klebelsberg Károlinak is, akik ügyes diplomáciai tevékenységükkel olyan lépkört teremtek a két nemzet érintkezési körében, amely ezt az öröndetes ajándékozást tényt is megértette. Berzeviczy után gróf Durini di Monza, majd Klebelsberg kultuszminiszter köszönte meg hálás szavakkal Mussolini nemes gesztusát, majd Pögel József, szegedi egyetemi tanár ismertette a két Corvin-kódex vándorlását.

Több százmillió lakásfosztogatás miatt saját feleségét jelentette föl vasárnap egy ismert Teréz-köruti nagykereskedő

(A Reggel tudósítójától.) A budapesti rendőrség vasárnap olyan ügyben indított nyomozást, amelynek szereplői ismert budapesti emberek s amely ügyben

lopás miatt a férj tett följelentést felesége ellen.

A komoly fordulatot vett történet azzal kezdődött, hogy F. A. Teréz-köruti butornagykereskedő felesége, aki H. I.-nak, a Fantó Olajipar Rt. budapesti vezérigazgatójának leánya, férjétől nemrégiben visszaköltözött szüleihez. F., akinek a Teréz-köruton iparművészeti butornagykereskedése van, amelyet 50 évvel ezelőtt még apja alapított, másfél évvel ezelőtt vette feleségül H. I. leányát, akivel H.-ék svábhgyi vállalatban ismerkedett meg. Az esküvő után az Izabella-utca 84. számú ház harmadik emeletén

gazdag eleganciával berendezett háromszobás lakásba költözött a fiatal pár,

amelynek életét az utolsó pillanatig semmiféle disszonancia nem zavarta meg. Mindketten nagyon jómóduak voltak, a legjobb társasághoz tartoztak, jólétben és harmoniában éltek. Közben történt, hogy a férj tudósushuruban megbetegedett s külföldi szanatóriumba kellett mennie. Felesége ezalatt több ízben meglátogatta F.-et, aki teljesen gyógyultán szeptember elején tért vissza Budapestre. A szolid életet valló nagykereskedő, amikor visszatért, arru kérte feleségét, hogy *redukálják kadásait* és tartózkodjanak a tulságos fényűzéstől.

hogy a szanatóriumi költségeket behozták. F. felesége ebbe nagyon szívesen beleegyezett, annál is inkább, miután *nem nagy differenciáról volt szó és így is elég jómódban éltek*. Egy látszik azonban, hogy F.-né családja részéről a férj kívánságait nem nézték jószemmel s a fiatal feleséget elidegenítették férjétől. A férj legalább is ennek tulajdonítja, hogy amidőn a múlt hét egyik napján irodájából későn este tért haza lakására, feleségét nem találta otthon s a szobaleány azzal fogadta, hogy

a nagyságos asszony meghagyta, ne is várják, mert ma nem jön haza.

Rövid telefonálás után F. A. megtudta, hogy felesége szülei lakásán tartózkodik és nem is hajlandó hazajönni. Másnap F.-né azt üzenté

Igyál KATHREINER-féle KNEIPP maláta-kávét

Ha ezt igazán finoman akarod elkészíteni, alkalmazkodj az eredeti csomag hátlapján levő főzési utasításhoz és tartsd ezt be pontosan

PALACE
Szálloda
ÉTTEREM
délután és este
STEINER SIMI
jazz-bandjében
a saxofonon: Bobula,
a zongorán pedig
Békési játszik
TÁNC

Tamara

(A Reggel tudósítójától.) Az a muzsikás lágy-sugó, őszies szépasszony, aki az élet venyigéjének bíbor-arany nedvét legújabb szerepe szerint most utoljára kóstolgatja, aki októberi pompájában is még mindig szépszedelkos nő és varázs a színpadon... Márkus Emília lebahajtott fejjel azt mondja: az ő szemfényé már csak a két mokája. A tizenhárom éves Kyrá, aki barna, idegesen karesu és álmatag sötét szemét a svájci nevelőintézet ablakából havasokon és sirályos zöld tavon nyugtatja. És Tamara, aki szöke, aki itt él a hüvösvölgyi kertben és a kis fehér szobában, a nagymama, a „greni” királyja mellett és aki nevet ama kaukázusi királylánytól kapta, aki a völgyben utazó ifjakat csak egyetlen egy éjszakára esalta föl várába. Másnap letaszítottatta...

A Tamara négy nagy színházi mult, nagy világsiker zászlós öröksége. Egyébként: Tamara hétéves, fehérbőrű, hamvaszöke kislány, vidáman tömpe orral, akinek elől éppen most három tejjoga hiányzik és ezért néha egy-egy bírtelen kiszaladt „sz” közben selypít. A feje angorannaesksás, a szeme jácintkék. Fehér-harissnyás lábszára csupa race, grácia és egész-ség, Tamara tanul, magyarul és franciánl, sőtálgat a kertben és várja haza a „grenit”. Amikor greni megérkezik, a kertésznek a szobalányának és az inasnak Tamarával együtt sorfalat kell állnia és földig hajolnia, amíg greni a koszából a kertben őt a ház ajtajáig halad. Így kívánja ezt Tamara. Mert a greni — királynő. Királyoknak ez kijár... Tamara tudja ezt a színházból, amikor nagyritkán el szabad mennie. Igen-igen ritkán. Mert kelleni is övének Tamarát a színházról: közelben a greni és messze Hollywoodban a „memi” — a finom és tehetséges Pulszky Romola, aki ott filmlektoroz. Tamarának egyelőre még játképből sem szabad színházat jótámsága vagy — táncolnia. Ezeregy okból. O, a tánc! A tánc öröksége a hétéves Tamarában! Minden mozdulatában őt leselkedik. Ahogy lép, ahogy néz, ahogy a lábát emeli, vagy a karját kinyújtja. Tán még a lélekzérétele is csupa tánc és zene... O Vaslav Nizinszki kiscibik leánya.

Ki ne emlékezne Vaslav Nizinszki-re, ha látta? Kezemmel befogom két szemem, hogy jobban süssön a kép. Amíg élünk, nem látunk többet hasonló táncost és táncot... Látom a párisi premiéret a Châtelet-színházban, 1913 tavaszán. „A faun delután”-ját. Körülöttem a tömeg csupa megkilyönbözött név: Rodin, Anatole France, D'Annunzio, Ida Rubinstein, Pierre Loti, Marcel Proust, Pierre Louys. Főnn a rőt sziklák között fölbukkannak a faun. Sápadt aranyból keskeny levélv, groteszk aranyparókan két kis szárny — és meztelen.

Nincs sulya, rüpill. Nem édes balettmozdulatban, nem szürpöposan, hanem szilajon, állati kecsességgel, fanyar és groteszk ritmikájú kecskekak, az örök faun, erdő, erő és teremő ifjuság. A tánc genjeje, a tánc értelme, a tánc emberi formája. „Nizinszki! Nizinszki!” Rodin a zenekarig rohan. Anatole France előre-hajlik, mosolyog, d'Annunzio föllál a támlás-székre „Evviva, evviva!”, a briliánsokba öltözött színésznő, Rubinstein, tubarózsanyalábot dob a színpadra.

Már tizenkét esztendeje beteg. Párisban él, négy fal között. Hiába szólítja őt Tamara puha és furcsa orosz szóval: „Tatakaboj!” „Apus-kám!” — Nem felel. Pedig Tamara ezt úgy mondja, mint a kristálypohár, amelyet ezüsttel megerintenek. Kék jácint szemé világit huzzá. „Tatakaboj!” Az egyetlen szó, amelyre kellene, érdemes volna visszhangzania...

Szeretném becézni Tamarát, nem hagyja. Ez a kis kaukázusi príncessz megfoghatatlan lényével megfogja az emberek szeretetét — de neki nem méltóztatik ezt észrevenni. Félénken keresztüllép az idegen ember szeretetén, vagy pedig keresztüllátáncol rajta, mint egy kis megbokrosodott fehér gida. Vad és szelid, félénk és hercegnői, guermekded és rejtélyes. Nizinszki leánya — és a nagymama szemfényé.

Dénes Zsófia

Amikor Lillian Gish a szerelméért bűnhődik...

Ujanglia egyik puritán telepén egy fiatal nő megszeret egy fiatal embert. A nő esztendő óta magányosan él: férjének, a házasság, kötes után, nyoma veszett. Az ujangol puritánok törvényei tiltják, kipellengérezik és megbüntetik szerelmüket: ez a szerelem mindenképpen a világon erősebb. Hester Prynneket hívják „A skarlát betű” című filmben a házasságtörő nőt. Lillian Gish játssza. Olyan, mint egy 17 éves apácaböndevék. Finom fehér arcán, nagy szürke szemében a szüz tisztasága mellett ott a szenvedély lángja: ő a született hajadon-naiva, aki eljátssza a drámai hősnő, sőt, ha kell, a tragika minden lobogását, gyönyörét és szenvedését. O, a tiszta nő, aki szívében hiánytalan skától visel. Egy Jeanne d'Arc, háború nélkül, az emberek köznapjában, aki végigküzd a harcot az emberi korlátosság ellen. Szép. Közvetlen. Mély. Igaz. Illuziót keltő. Elhitteti, testével és lelkével, kivételes martírtörténetét. Elhitteti azt a szép, nagy, tökéletes asszonyi szeretmet, amelybe bele kell buknia. S ezen is túl: az anya mindenik érzését... Partnerre is művész, Lars Hanson. Svéd színész. Nemrég a stockholmi királyi színház tagja volt. Nagyon tud nézni. Szévedni. Neki is sürke szemre van és fanatikus, megdöbent tekintete, ahányszor lenéz a nyitott örvényekbe... Szép film „A skarlát betű”. Nagy kompozíció és egységes rapzdódió. Stílusos kéz rendezte és jó operatőr sorakoztatja a festői fölvetéseket. A Forum és az Ufa csütörtöktől mutatja be. Kár, hogy a magyar föliratok dagályosak és kijózanított. Ez a film megérdemelt volna közvetlen emberi szót.

Kempelen Farkas a Kirakatkban

Aki az elmúlt napokban Budapest utcáit járta, egy-egy nagy cég kirakata előtt különös esődületet látott. A kirakatkban nagy, turbános férfi ült egy sakkasztal előtt. A fér mozgó bábu volt és ide-oda tologatta az előtte levő sakkasztal alakjait. Ezt az alakot emlékeinkből

valamennyien ismerjük:

Kempelen Farkasnak, a kalandos életű magyar ezermesternek híres sakkgépe ez az ember.

Az évszázadok során sok történelmi rejtély maradt reánk, de többek között a többiek mindegyik rejtélyt megoldották az idők. Kempelen Farkas esodálatos gépének titka azonban mindmáig fölfedetlen. Kempelen Béla, Kempelen Farkas késői munkája már egy egész életet szentel a titok megfejtésére, de hiába. Ezt a titkot,

ezt a rejtélyt próbálja megoldani Dupuy-Mazuel nemrég megjelent regénye. „A sakkjátékos” és a regényből Párisban készült nagyszerű film, amelyre esőtörtétkön mutat be a Palace, Radius és Omnia.

Az újkor kalandorai közül talán csak Casanova volt az, aki annyi országot bejárta, mint Kempelen Farkas, de Casanova csak a női szívekkel jutott közelebbi nexusba.

Kempelen pedig minden nőt és férfit megmozgatótt vakmerőségével, rejtélyességével, ötleteivel és a sakkjépevel.

Nincs olyan detektívdráma, amely oly titokzatos és izgalmas lenne, mint ez a film és nincs szerelmi regény, amely romantikusabb művészből, mint Kempelen kalandjai.

A dunaparti
Mignonban
minden delután és este
Erdélyi Doli
zongorázik és énekel

Házmasteri állást vállal
kőművesmester, perfekt angol, a legjobb arany és erkölcsi garanciákkal
Ajánlatok: Komáromy Géza névre A Reggel kiadóhivatalába

Sok Visszaélés van szörmek és prémek eladásán körül. Nagyon ajánlatos, hogy csak hitelesített vásárljunk. Gyönyörű és prima **SZÖRMEHUNDOK** keszen és mérték szerint kedvező feltételek mellett vásárolhatók **Paluyvai** szízesnél, Nagymező-u. 20. **Gyermek-hundák** nagy választékban!

Fővárosi tanárnő
még 1-2 tanítványt elfogad, magánvizsgára előkészít, „Okleveles tanárnő” A Reggel kiadóhivatalába

KIRÁLYSZÍNHÁZ

Douglas Fairbanks csodafilme
A fekete kalóz
meghódította az öt világrészt!

Egy kislány, aki meghódította Budapestet:
A TEMPLOM EGERE
a Vigszínházban

Legpontosabban járó zseborák, ébresztő- és mindennemű
DISZÓRÁK
10 ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
Egy évben egyszer fölhuzandó, 400 napig járó gyönyörű kivitelű **50 pengő** **EZSŐKORONÁ**-diszórák ára az egyik legmagasabb árban bevált
SCHÖNWALD IMRE
Budapest IV., Bécsi-u. 6., Bécsi-u. és Deák Ferenc-u. sark

zonjai piederestől jönnék az örök művészek közé. Elmény ez az új Márkus. S az a kacagás, amit az ötletes, jóízű, kedélyes játéka kicsal az emberből, elkerülhetetlenül össztalálkozik valamely megilletődésével, amely ottrekedt az ember torkában... Még egy igazi művésze van „Tied a szívem!”-nek. Gózon. Az idén már másodsor arat egy epizód szerepben, hogy úgy mondjam, primadonnasikert. Egy szemlitt játszik, akinek az életben semmi sem sikerült, aki mindig mindennek melléje nyult. Elszabott zakkóban, lyukas parapléval, füleimpáig ereszkedő kemény kalappal: közönségűdítő. Valamit van körülötte Pallenberg levegőjéből, még inkább Chaplinéből és ehhez még nem adtuk hozzá pesti, hiába, kissé jászos és mégis gyermekded közvetlenségét. Ma fölfelé ívelő pályára a Gózoné. S e pillanatban még nem lehet tudni, hol áll meg...

— Örülök Gózonnak! Megérdemli. Nem kapott levelet a Postáskisasszonytól?

— De. Végre Kiss Feri kifuthatja a formáját a Vigben. Ebben a szezonban első hozzá illő, neki való szerepet kap a Lengyel-darabban. A szereposztás: Varsányi, Gombaszögi (aki Bécsben van és „A levél” német főszerepére kérték föl), Gázi, Somlay, Rajnay, Hajmási...

— Tartalom?

— Elsősorban maga Varsányi Irén! Ő a „Postáskisasszony”. Egy elszegényedett vidéki család tagja, aki a kis unokahágyával, Gál Francival egy vadrózsával befutott, fehérre moszott kis vidéki postahivatalban békéjezi a leveleket, utalványokat. Az ő — talán utolsó szerelmi föllobbanása a darab, amelynek a végén lemond (Kiss Feriről természetesen) egy jukker pesti uriaszony javára, akit Gombaszögi Frida játszik. De két házasság is lesz a darabban, a Gál Francié Rajnayval, aki egy szelevedi pesti gavallér játszik.

— Na, de most Fedákról valamit. Szép lassan, mert élvezni akarok!

— Csütörtökön a főpróba. Pénteken a premier. Amikor Zs. először ment föl az Operettszínház színpadára, azt mondta: Tapi, és úgy mondta, hogy vele siratta az egész színház szegény Topolceáinkat. Külömben Fedák forradalmi újítását jött: Angelónál, a már világhíres magyar fényképészlén rendeltette a díszleteket. Azt mondják: tökéletesek.

— Térjünk a szereplőkre!

— Törzs az első fölvonásban egy fiatal dragonyos főhadnagyot játszik, aki a királyi ház tagja és trónörökös. A második fölvonásban a 25 évvel idősebb királyt játssza s a harmadikban a saját fát, egy 25 éves asztaloslegényét. A kedves, okos Somogyi Bogdy is nekiszabott szerephez jut valahára, olyanhoz, amilyenben a Reggel annakidőben fölfedezte. (Márc. Renaissance.) Elképesztően jónak ígérkezik. Hegedüs a jegyzőt, Zsasa férjét játssza.

— Ez aztán a szerep, az ungyalát! Magam is eljátszanám. Mondja — hallom, Bécsben volt, mi újság I. F. J. hajdani fővárosában?

— Bizony, hajdani: úres, letört, szomorú. Mintha valami lidércnyomás ülne a városra: láthatatlan pókháló lepi be a Belváros csipkés, régi palotáit és a Ring is boldogtalan.

— Új színház Bécsben?

— Pesten. Néze már meg a Bársony-Dajbukáték „Testamentum”-át, Rózahegyi óta magyar színész ilyet nem pipált!

— És miben főtt vasárnap a direktorok feje? De nagyot lélegzett! Szenciációt várok!

— A Magyar Színházban egész vasárnap lázasan tárgyaltak arról, hogy a „Külváros” után — amelynek sikere semmivel se nagyobb, mint megjósoltuk — mi legyen a következő újdonság? Ide figyeljen pupák! Tehát: Szomorj Dező „Sába királynő”-je következik; a főszerepben Títkossal; Salamon király; Csontos Gyula.

— Kolossális. Vigre! Olyan nagy újság, hogy a pletyka...

— Már berekedtem. Hosszu is volna. Elteszem a jövő hétre. Inkább elmondom, hogy milyen érdekes debü volt az este az Andrássy-úti színházban. Kísérletképpen és — mivel a direktió nem volt bizonyos abban, lesz-e sikere az új műfajnak — a legnagyobb titokban léptették föl Lakatos Lászlót, aki egy kirokiját adta elő. Kiderült, hogy Lakatos előadásában kitünően tud pointirozni, éppen ezért a kis színház a kirokiját — „Onagysága görögül tanult” — beik-

tatta a műsorba és ezentul rendszeresen szünetkezik szerepeltetni egy-egy ismeretbtr rövid és lehetőleg vidám előadással...

ÖTSZÖR: „A TEMPLOM EGERE.”

— A VIGSZÍNHÁZ JÖVŐ HETE. —

A Vigszínház jövő hetét is a legújabb szenzációs siker, „A templom egere”

domináálja. Hétfőn, szerdán, pénteken, szombaton és vasárnap kerül színre. Fedor László nagyszíri vígjátéka, amelynek minden eddigi előadására szüntelenül tel meg a nézőtér. A

„Nem másülök!”

Szenes Béla nagysikerű vígjátéka, kiegészítve az új IV. fölvonással, kapta a keddi estét, csütörtökön pedig

„A levél”.

Somerset Maugham nagyhíatusú színműve folytatja fényes pályafutását az első jubileum tele.

Szombaton délután a gyermekvilág örömeire bemutatásra kerül

„A búbajos csodadoktor”.

Komor Gyula új énekes, táncos, látványos gyermekdarabja, rendkívül mérsékelt helyarákkal.

MOZI

SZÁZ SZÓ: EZERÖTSZÁZ PENGŐ

Megnyarazhatatlan módon az a téves hír terjedt el a közönség körében, hogy a világ leghatalmasabb filmalkotása, a „Királyok királya” a zsidó felekezet érzékenységet bántana. Mivel e film elkészítése minden felekezet főpapjának bevonásával készült, Cecil B. de Millenek, a hatalmas film nagynevű rendezőjének kábeltvívartati utasítására a Producers Distributing Corporation európai general-managere

ajánl föl azoknak, akik száz szóban

legjobban megindokolják, hogy a „Királyok királya” miért nem irányul egyetlen felekezet ellen sem.

A pályázatokat teljes névvel és címmel december 12-ig bérjük lapunk kiadóhivatalába „P. D. C.-pályázat” jellegre beküldeni.

A zsüri összeállítását és az eredményt kellő időben lapunkban közölni fogjuk.

ezerötszáz pengő

Ismét házassági botrányal foglalkoznak Berlin előkelő körei

Alig simultak el annak a különös házassági regénynek és pletykának a hullámai, amelyben a volt uralkodóház egyik tagja vitt aktív szerepet, a berlini előkelő társadalmi körök témája ismét egy házassági botrány. A botrány úgy került közszájra, hogy báró Tanner, a Weissegger-féle nagy vasipari konzern vezetőikára, váratlanul lemondott magas állásáról és Amerikába hajózott.

báró Tanner meg akarta zavarolni elnökének feleségét egy, talán kissé merész flört adatal segítségével.

Ugyanakkor a konzern elnökének a felesége, Weissegger Karla, szanatóriumba vonult. A két esemény között az előkelő társadalom valami összefüggést sejtett és csakhamar rá is akadt ura a meglépő úzre, hogy

A zseorúsi kísérletet báró Tanner felesége akadályozta meg és leplezte le és a vezetőikárnak nem volt más melegsége, mint az azonnali visszavonulás.

Az érdekes társadalmi esemény szinte jelenetrel-tele nére való megismétlődése annak a témának, amelyet Sudermann Henrik dolgozott föl a „Der gute Ruf” című drámájában, egyik legnagyobb sikerű színpadi művében. Ezt a színdarabot viszont Loite Neumann, a kedvelt német filmprimadonnának illogyára „Égy asszony, akirol beszélnek” címmel filmre dolgozta és csütörtökön mutatja be nálunk az Orion-színház. Megtörténik tehát az az érdekes irodalmi esemény, hogy egy Sudermann-színdarab elvált kerül a magyar közönség elé film alakjában, mint színpadon.

Az Új Színház-ban Révay-utca 18
Péchy Erzsi, Dajbukát Ilona, Kőkény Ilona, Bársony István, Boross Géza, Szenes Ernő
 lépnek föl

Ma és holnap utolsó 2 előadás
HOTEL NAPOLEON
 Fővárosi Operettszínház

Budapest legérdekeesebb darabja
KÜLVÁROS
 Magyar Színház

„Páros csillag”
 Premieri pénteken, november hó 25-én, este 8 órakor
 Fővárosi Operettszínház

Belvárosi Színház
 Hétfő, kedd, csütörtök, péntek, szombat és vasárnap
„Tied a szívem!...” MARKUS EMILIA, PECSI BLANKA, GÓZON, DELLY
 Szerdán (50-edszer), vasárnap délután (mérs. helyár)
Fedák Sári A szombatesi hélygy

MICHELIN-PNEU
 AUTOFOLSZERELÉS, FORD-ALKATRESZEK
 LEGOLCSÓBBAK
 TELEFON: **NAGY JOZSEF**
 321-97 VI, ANDRÁSSY-UT 34

ALPÁR GITTA
 hangversenye a Vigadóban 22-én, kedden este
 Jegyek már majdnem teljesen elfogytak (Harmonia)

KÖZGAZDASÁG

Harminc százalékkal

többet keresett az ipar az elmúlt évben, de a munkabérek csak hat és fél százalékkal emelkedtek

(A Reggel tudósítójától.) Minden hét adatok, számok, tények és megállapítások tömegét veti a fölszínre, még a multhoz képest oly aggasztóan sekély és üres magyar közéletben is. Az elmúlt hét három ilyen jelentős adatot veített föl: Az első, hogy a magyar gyáripár haszonkoefficiense 30%-kal emelkedett, a munkabérek és fizetéseké csupán 6½%-kal. A második: Még mindig van munkás Magyarországon, aki 12-36 órát kénytelen dolgozni egyfolytában. S a harmadik: A magyar sertés, szalonna- és zsírexport 50-100%-kal csökkent a múltévhez képest.

Három számban ijesztően pontos és hü tükre e csonka ország gazdasági élete minden fájdalmas és torz vonásának.

Nem akarunk vitába szállani azokkal, akik tűzön-vízen és ha kell, gazdasági hullák hegyén át is új s erős ipart akarnak teremteni ez országban, amelynek se fája, se jó szene, se vasa, se egyéb fontos ipari nyersanyaga nincsen és olyan vámpolitikával akarják ezt megteremteni, amely mindenkitől áldozatokat kíván meg szerte ez országban, csak éppen attól a tőkéltől nem, amely ez ipart fölépíti és azon igen nagy és erős ütemben növekedő vagyontakarót keres. De elképzelhető-e ipari országban, Amerikát kivéve, olyan helyzet, hogy a gyáripár, amely magas vámkor védelme alatt nőtt nagyra, egy fillérrel se járuljon hozzá az ipari munkásság munkanélküliségelleni biztosításához, amikor pedig ez az ipari munkásság majdnem 100%-ban vérbeli és törzsökös magyar emberekből áll? De a tulajdonított ipari védelemnek ez csupán egyik kioldója. A másik az, hogy feudális,

földesuri jellegű ipart teremt, amelynek túlságosan nagy a gazdasági és politikai befolyása s nemcsak a munkásság, hanem a fogyasztók érdekeit is túlteszti magát.

A magyar gyáripár árpolitikája, amely az el-

mult évben 30%-kal növelte meg az elért hasznot, amikor a termelt áruk mennyisége csak 10%-kal gyarapodott, ma már teljesen független a fogyasztókörzéság érdekeitől, sőt vásárlóképességétől is. A modern iparnak az egész nyugaton négyes jelszava van:

Minél több árút, minél magasabb munkabérek mellett, minél olcsóbb árban s minél jobb minőségben produkálni.

Vajjon melyik magyar gyárvállalat az, amely e négy elv közül legalább kettőt vallott volna, de egyidőben a magának? A magyar léglá- és cementgyáraknak például nem az a politikájuk, hogy minél erősebben felfokozzák a fogyasztást, hanem az, minél redukáltabb üzemi mellett minél alacsonyabb munkabérekkel, minél többet keressenek. Ez a politika, amely jellemző majdnem minden kartelbe szervezett ágára a magyar iparnak, annak az iparnak a politikája, amelyből 100 évvel ezelőtt a tudományos szocializmus a marxizmus a maga léteit levezette. S így a magyar állam, amely egyik kezével keményen letörli a radikalizmus minden megmozdulását, a másik, a vámpolitikus kezével olyan gazdasági helyzetet teremt, amely minden szélső főrekvésnek a melegágya.

Itt rejlik a nagyobb veszedelem, nem a külkereskedelmi mérleg átmeneti romlásában!

Mert ezt a mérleget a kivétel fokozásával idővel meg lehet javítani, de egy elszegényedett és leromlott társadalom fogyasztóképességét, amely végeredményében minden termelés forrása, már sokkal nehezebb fölemelni. S amíg így egyik oldalon új iparágak, új gyárvállalatok egész sorát akarjuk szinte a földből elővarázsolni, addig régi és törzsökös iparágaink elsoványodnak és elhullanak, sőt

mezőgazdasági kivételünk is kénytelen meghátrálni a modern methodusokkal dolgozó Amerika előtt.

Az amerikai zsír már itt kopog a magyar piac kapuján, már elhódította előlünk silányabb árújával a német és az osztrák piacot s ma, karácsony előtt, ott tartunk, hogy

augusztus óta egyetlen vagon vágott ser-

tést nem vittünk ki, szalonnaexportunk 50, zsírexportunk pedig 70%-kal csökkent.

Mennyiben függ össze ez a megdöbbentő jelenség az ipari védelemmel, nehéz volna alapos vizsgálat nélkül kibogozni; annyi bizonyos, hogy az amerikai mezőgazdasági termelést exportképessé az ipari vámvédélem ellenére is csak az ipari termékek olcsósága teszi. Sajnos, arra nagyon kevés a remény, hogy a magyar ipar egyhamar amerikai termelési és árpolitikára térjen át!

× A legújabb kartel: kétezer szikvizgyárosé. A magyar fogyasztópiacra nehezedő kartelek sorában eddig alig észrevehetően huzódott meg a pesti szikvizgyárosok szövetsége. A szóda-viz-kartelnek meg is volt minden oka a szerényülségre. Sokáig feje fölött lebegett ugyanis a szikvizrendelet Damokles-kardja. A veszedelem azonban elmúlt. Az új rendelet megkímélte a kartel életét, sőt új reményeket támasztott. Megindult a mozgalom az összes hazai szikvizgyárak betelérésére, hogy annál könnyebben diktálhassa az árakat. Közél kétezer hazai szikvizgyárat akar a budapesti kartel maga köré kovászolni s erre a célra közös beszerzési csoport föllállítását és beszerzési propagandáját. Ezzel az országos beszerzési csoporttal föltellegessé akarják tenni a szikvizipar köré csoportosuló összes anyag- és üzemi berendezéseket szállító vállalatokat és ki akarják zárni ezek közvetítő kereskedelmét, az összes érdekelt ügyvéteket. Olcsó termelést és több hasznot ígérnek a jó vidéknek. Olcsóbb árárról természetesen szó sincs, holott az olcsóbb termelés és a nagyobb haszon mellett erről is érdemes lenne gondolkodni, — ha másért nem, a termelés emelése érdekében. A szikvizkartel terjesztése máris nagy idegességet váltott ki az összes érdekelt iparágakban. Különösen a közvetlen vásárlók, a vendéglősök és kocsmárosok fogadják a szervezkedést gyanakéval, mertők tudják legjobban, hogy a kartel erejével nőnek az árak is. Ennek pedig rendesen a fogyasztó issza meg a levét, jelen esetben a szóda-vizet. (m.)

E hó 21-én megkezdődött

tradicionális

karácsonyi vásárunk!

Célunk:

Legjobb minőségeket, óriási választékban és olyan olcsón adni, ami a hétköznapi forgalomban elképzelhetetlen.

Mi évente csak egyszer hirdetünk, de akkor

nyújtunk!

Néhány praktikus cikk karácsonyi ajándéknak:

Cordbársony 3.50
francia ..... P

Matelassé 4.80
francia mosó, 100 cm széles . P

Crépe de Chine 7.80
egész nehéz minőségű, 100 cm. széles ..... P 11.80 és P

Himalája veloutine 10.00
tisztá gypaju, köpenyre, 140 cm széles ..... P

Mosóárak 1.60
legfinomabb francia minőségek, dupla széles (mintán ezt a cikket megszüntetjük) ... P 2.— és P

Szénásy,

Hoffmann és Tsa rt.
Budapesti, csak IV, Bécsi-utca 4
főüzletünk nincs

Telefon I. **DÁN** Telefon I.
236-05 236-05

TESTVÉREK

V, DOROTTYA-UTCA 5-7

BUNDA-KÜLÖNLEGESSÉGEI

valódi perzsa
perzsa-breitschwanz
nerz, breitschwanz

- Főkabunda ..... P 460-640
- Breitschw. caracul. P 440-700
- Pechaniky ..... P 560-101
- Beige caracul .... P 480-640
- Nutria ..... P 1400-2400
- Perzsia II a ..... P 1200-1600
- Perzsia I a ..... P 1600-101

Gallérozások, prémezések,
városi bundák, sportbundák,
takarók, lábzsákok

**Mi a pehelypaplan? —
Egy modernizált dunyha**

Ha dunyhából egy gyönyörű „Ideál” pehelypaplant akar készíttetni, üldje el hozzánk és egy csodás „Ideál” paplant küldünk háza

Sándor „Ideál” paplantgyár
IV, Kamererker Károly-utca 1
(a Központi városzház épületében)

Világzabados!

„ZEPHIR”

fatűzelésű, légűtítéses, folytonegő kályha

Katódos a legköltségtérő mosóvíz „ZEPHIR”-rel a legolcsóbb! Földszintes szára és hisztériás

10 24
10 kiló fával fűt egy normál szobát órán át REKORD szén, kőszén és fatűzelésű folytonegő kályhák. Vegyesűzelésű „ZEPHIR”-kályhák. „ELITE” takaréktűzhelyek. — Kéménytolódk.

Árjegyzéket kérszolgálatunknál

Héber Sándor kályha- és tüzhelygyáros Bpest VI, Vilmos császár-utca 39

PIRELLI PNEU-ÉS TÖRÖRGUMI
Automobil Ker. Rt.
Budapest, Bálvány-u. 12

Villányi pezsgő
(Schaumburg-Lippe)

Dr. KAJDACSZY szakorvos,
rendel: 10-4 és 7-8-ig
11, József u. 2. sz. 1. em. férfi- és női betegeknek

